

Programul electoral al partidului Forțelor Democratice

(Alegeri parlamentare 1998)

Preambul

Partidul Forțelor Democratice a promovat constant dezideratele Mișcării de Renaștere și de Eliberare Națională, a contribuit în mod substanțial, prin actualii săi membri, la proclamarea independenței Republicii Moldova, la declanșarea reformelor democratice în societatea noastră, la refacerea conștiinței cetățenești și naționale, s-a pronunțat consecvent pentru împrumutarea reală a tuturor cetățenilor, pentru formarea unei societăți civile democratice.

Participarea în acest scrutin nu este un scop în sine. Ea vizează schimbarea în bine a actualei stări de lucruri din Republica Moldova, prin depășirea sărăciei, combaterea mafiei și a corupției, prin restabilirea ordinii publice, prin garantarea securității și a bunăstării cetățenilor, prin constituirea unei societăți civilizate, avînd la bază valori consacrate în decurs de secole: credința în Dumnezeu, trăinicia familiei, proprietatea privată a cetățenilor, garantată și protejată de stat.

Sînt necesare schimbări radicale în economie, în politică, în sfera socială, în viața spirituală și morală a societății. Toți foștii nomenclaturiști comuniști, aflați, în ultimele decenii, la conducere în structurile statului, poartă răspundere atît pentru declinul economic, social și moral al societății, cît și pentru dezmembrarea Republicii Moldova, în care astăzi există trei parlamente, trei guverne, doi președinți și un bașcan – ceea ce vorbește despre falimentul politicii promovate pînă acum.

În alegerile prezidențiale din 1996, Partidul Forțelor Democratice a propus societății din Republica Moldova șansa unei schimbări calitative.

Din cauza unui concurs nefavorabil de împrejurări, inclusiv din cauza propagandei intense, desfășurate de grupările neocomuniste, cetățenii nu l-au votat masiv pe candidatul Partidului Forțelor Democratice, Valeriu Matei, însă acum această posibilitate există, votîndu-se echipa propusă de Partidul Forțelor Democratice. Această echipă, ca și în 1996, vă oferă o alegere între două posibilități:

- de a deveni stăpîni în propria casă, pășind, alături de cetățenii altor state europene, pe drumul nou, al schimbărilor cu adevărat democratice, ce vor relansa economia națională, vor readuce bunăstarea în familii, vor reapeza munca, onoarea și demnitatea la locul pe care îl merită în societate,

sau

- de a rămîne săraci, fără a vi se respecta drepturile și libertățile cetățenești, trăind într-un stat dezmembrat, controlat de clanurile mafioate, închinat străinilor și diriguit de vechea elită a nomenclurii comuniste.

Partidul Forțelor Democratice vă propune prima cale și vă prezintă Programul său electoral, a cărui esență este bunăstare prin libertate și creștere economică.

1. Consolidarea independenței Statului, asigurarea integrității teritoriale și apărarea drepturilor omului.

Cu toate că este recunoscută de către comunitatea internațională drept stat suveran și

independent, Republica Moldova nu își controlează întreg teritoriul național. Foștii și actualii conducători, dorind că statul nostru să rămână dependent - din punct de vedere politic, economic și militar - de Federația Rusă, l-au încorporat în C.S.I., semnând, în cadrul acesteia, acorduri ce au știrbit substanțial din suveranitatea și din independența Republicii Moldova. Fără o schimbare de fond în politica internă și externă statul nostru; riscă să redevină o gubernie. De aceea, e necesar să urmăm exemplul altor state ex-comuniste și să ne integrăm în structurile vest-europene. Aceasta corespunde intereselor tuturor cetățenilor, care doar astfel își vor vedea respectate drepturile și libertățile fundamentale, iată de ce, deputații P.F.D., vor acționa pentru:

- asigurarea independenței Republicii Moldova, pe calea consolidării relațiilor bilaterale cu celelalte state, a extinderii cooperării și a integrării ireversibile în Uniunea Europeană, a aderării la Blocul Nord-Atlantic, excluzându-se, astfel, rămânerea statului nostru în zona postsovietică, unde nu îi pot fi garantate securitatea și prosperitatea;

- promovarea unei politici active în cadrul O.N.U., cooperarea strânsă cu O.S.C.E., cu alte organizații internaționale, în vederea afirmării noastre pe arena mondială;

- soluționarea problemelor raioanelor de est ale Republicii Moldova în cadrul unui mecanism format de către țările direct interesate în instaurarea păcii și a stabilității în această zonă a Europei, sub auspiciile și cu sprijinul organizațiilor internaționale; restabilirea integrității teritoriale a statului, soluționarea problemei separatismului, prin înfăptuirea reformei teritorial-administrative, prin descentralizarea puterii în stat și prin exercitarea unei largi autonomii locale, ceea ce ar asigura stabilitatea internă;

- promovarea unei politici interne și externe conforme legislației statului, normelor de drept internațional și în interesul național al Republicii Moldova avându-se drept obiectiv decolonizarea economică și integrarea acesteia în sistemele vest-europene și mondiale, în vederea excluderii pe viitor a șantajului economic, politic sau militar din partea altor state;

- cooperarea cu Fondul Monetar Internațional, cu Banca Mondială și cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, în scopul direcționării investițiilor străine spre relansarea economiei naționale;

- impulsivarea raporturilor cu România, prin semnarea unui tratat de fraternitate și cooperare, de natură să asigure aprofundarea integrării economice benefice a celor două state românești, consolidarea spațiului spiritual și cultural comun - condiții necesare pentru integrarea vest-europeană și euroatlantică a Republicii Moldova;

- dezvoltarea și aprofundarea ansamblului de relații politice, economice și culturale cu Ucraina, în scopul neadmiterii reînglobării statelor noastre în structurile economice, politice și militare aflate sub controlul unei puteri străine;

- dezvoltarea de relații amiabile și reciproc avantajoase cu Federația Rusă, pe baze consfințite de un nou tratat între statele noastre, tratat prin care Federația Rusă ar recunoaște, de facto, Republica Moldova ca stat suveran și independent, unitar și indivizibil și și-ar reconfirma angajamentul, asumat în fața organismelor internaționale și europene, de a-și retrage neîntârziat și necondiționat trupele militare din raioanele de est ale Republicii Moldova;

- respectarea neabătută a tuturor prevederilor documentelor internaționale privind drepturile omului și drepturile minorităților etnice, constituirea unei societăți civile, cu extinderea influenței mass-media.

2. Depășirea crizei social-economice și relansarea economiei naționale

Depășirea crizei profunde în care se află economia Republicii Moldova se poate produce doar prin împrumutarea reală a cetățenilor, prin realizarea reformei agrare, prin re-tehnologizarea, reprofilarea și reorganizarea întreprinderilor cu capital privat, mixt și public, prin eliminarea condițiilor ce favorizează fenomenul evaziunii fiscale și pe cel al economiei subterane, ca și monopolismul, prin deblocare financiară, prin constituirea unui sistem fiscal suportabil și a unui sistem bancar stabil, prin lichidarea corupției ce a afectat, în ultimii ani, puterea de stat.

Deputații Partidului Forțelor Democratice vor pleda pentru:

- adoptarea unui nou Cod civil, ale cărui prevederi ar reglementa relațiile economico-financiare în condițiile economiei de piață;

- readucerea procesului de privatizare în albia legalității, definitivarea și punerea în aplicare a unui nou Cod penal, ce ar garanta eliminarea cazurilor de însușire frauduloasă a patrimoniului public, ar asigura securitatea proprietății private și publice, ar lichida protecționismul și corupția, concurența neloială, monopolismul și activitățile economice ilicite, ar garanta libera unei reforme agrare eficiente și echitabile, în scopul împrumutării reale a țăranilor și al consolidării relațiilor de piață în mediul rural, prin:

- urgentarea împrumutării cetățenilor cu cota echivalentă de teren și cota-parte din averea gospodăriilor colective, accelerarea procesului de constituire a gospodăriilor țărănești și a asociațiilor de gospodării țărănești pe bază de proprietate privată, sprijinirea procesului, de asociere a țăranilor în vederea; desfacerii produselor, a utilizării tehnicilor și a tehnologiilor avansate;

- scutirea, în primii doi ani, de impozitul funciar a proprietarilor de pământ ce își constituie gospodării țărănești și asociații de gospodării țărănești și anularea impozitului în Fondul asigurărilor sociale de stat pentru țăranii ce au atins vârsta de pensionare;

- acordarea de credite țăranilor, în vederea procurării de mijloace tehnice agricole, de semințe și îngrășăminte;

- înființarea asociațiilor de economii și împrumut, deschiderea de bănci agricole, cu filiale în raioane și în comune;

- crearea, la sate, a întreprinderilor de prelucrare a produselor agricole și de prestare a serviciilor pentru dezvoltarea, pe baze noi, a agriculturii, ceea ce ar permite reducerea șomajului, ar diminua exodul de populație spre localitățile urbane și ar soluționa problemele complexe ale orașelor suprapopulate; în acest scop, se vor adopta acte legislative care să prevadă reducerea, cu 25 la sută, pentru o perioadă de 10 ani, a impozitelor pe venit pentru agenții economici ce creează noi locuri de muncă la sate, iar pentru cei ce angajează 75 la sută din forța de muncă din localitatea unde se află întreprinderea respectivă - reducerile să constituie pînă la 50 la sută;

- modificarea Codului funciar, în vederea acordării de înlesniri cetățenilor Republicii Moldova - foști proprietari și moștenitori ai acestora - la împrumutarea cu pământ, conform normelor juridice internaționale, fără a se afecta drepturile cetățenilor deveniți proprietari conform legilor în vigoare, precum și împrumutarea, la cerere, a familiilor fără pământ sau cu puțin pământ, ce muncesc în agricultură sau în sfera socială, avîndu-și domiciliul stabil în localitatea respectivă.

- stoparea deindustrializării economiei naționale și relansarea industriei naționale, prin:

- sprijinirea ramurilor prioritare și a întreprinderilor de importanță vitală pentru funcționarea și dezvoltarea economiei naționale;
- extinderea, în primul rând, a ramurilor tradiționale ale industriei bazate pe materiile prime locale, inclusiv a celor de prelucrare a produselor agricole, de fabricare a materialelor de construcție, dezvoltarea la sate a meșteșugăritului;
- dezvoltarea întreprinderilor producătoare de mijloace tehnice și de utilaje agricole, de echipament pentru industria alimentară, ușoară ș.a.;
- modificarea legislației, în vederea creării de condiții ce ar stimula, garanta și proteja investițiile de capital național și străin în industrie și în alte ramuri ale economiei naționale;
- sprijinirea creării de societăți mixte cu parteneri din țările Uniunii Europene, menite să conducă la extinderea piețelor de desfacere pentru exportul de produse din Republica Moldova;
- reorganizarea întreprinderilor din fostul complex militar-industrial, prin deetatizare și reprofilare, prin atragerea investițiilor de capital național și străin și prin realizarea de programe comune cu alte state;
- sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
- trecerea la forme moderne de organizare și de conducere a întreprinderilor.

Ameliorarea situației din sfera energiei, prin:

- demonopolizarea sistemului energetic, restructurarea și privatizarea acestuia;
- crearea condițiilor pentru atragerea investițiilor de capital național și străin în sfera energiei;
- asigurarea unei înalte securități energetice a Republicii Moldova, prin diversificarea piețelor de procurare a acestor resurse; înlăturarea factorilor ce duc la creșterea nejustificată a prețurilor la energia electrică, la cărbune, la gazele lichefiate (care le depășesc astăzi de 2-3 ori pe cele de pe piața mondială) și la produsele petroliere importate de Republica Moldova; reducerea acestor prețuri, prin stimularea liberei concurențe și a transparenței, în special în sfera importurilor, în baza comenzilor de stat;
- introducerea unor mecanisme eficiente, de natură să asigure economisirea energiei și o evidență strictă a livrărilor acesteia;
- excluderea deconectărilor nejustificate de curent electric în localitățile rurale și în cele urbane;
- interconectarea rețelelor electrice și cooperarea cu statele europene, în primul rând cu România.

Depășirea actualei situații critice din sfera investițiilor, prin:

- instituirea unei rețele a fondurilor de investiții, în baza resurselor proprii ale agenților economici, a fondurilor de asistență, de asigurări, de economii;
- încurajarea investițiilor de capital național, precum și a investițiilor străine directe, pe termen lung, în special sub forma de know-how;
- utilizarea creditelor valutare externe în exclusivitate pentru relansarea economiei naționale, în special a sectorului privat, a sferei de prestări servicii, și nu a sferei de consum;
- folosirea titlurilor de proprietate la obținerea de credite pentru lansarea unor afaceri.

- asigurarea stabilității monedei naționale, prin gestionarea flexibilă a masei monetare în limită a 25 la sută din Produsul Intern Brut, în vederea creării unui mediu

economic atractiv și sigur pentru noi investiții și activități economice;

- diminuarea ratei dobânzilor banii care pînă la nivelul ce corelează cu rentabilitatea în ramurile producătoare ale economiei naționale, în vederea orientării fluxurilor financiare, sub formă de investiții, în activități de producție materială și de prestări servicii.

Promovarea unei politici fiscale echitabile, în vederea creșterii cererii solvabile a populației și a agenților economici, a volumului de desfacere a producției, precum și a impulsivității investițiilor private și publice, prin:

- reducerea, cu 2 la sută, a cotei impozitului pe venit și a taxei pe valoarea adăugată (ca urmare a diferențierii acestora în funcție de tipurile de produse și de servicii);

- reducerea, pînă la 25 la sută, a cotelor de asigurare socială de stat obligatorie, percepute de la agenții economici, în scopul înlesnirii procesului de redresare financiară a unităților de producție;

- constituirea unui management care să se dezvolte pe principii stimulative, în funcție de responsabilități și de performanțe, promovarea în funcțiile de manageri ai unităților economice cu capital majoritar de stat și în funcții publice doar pe bază de concurs;

- realizarea tuturor lucrărilor finanțate din banii Statului doar în cadrul unor licitații publice, excluzîndu-se, astfel, corupția și protecționismul în contractarea unor lucrări sau prestarea unor servicii;

- promovarea unei strategii moderne, la nivel național, în domeniul învățămîntului economic, al cercetării și dezvoltării tehnologice, alocarea de fonduri suplimentare în acest domeniu, promovarea unor proiecte investiționale comune cu organisme internaționale, în vederea ridicării competitivității produselor și a serviciilor.

Relansarea economiei naționale, restabilirea ordinii și a legalității în sfera economică și în întreaga societate vor contribui la ameliorarea situației din sfera socială. Deputații Partidului Forțelor Democratice vor întreprinde acțiuni, prin care să se obțină:

- lichidarea restanțelor la plata salariilor și la achitarea pensiilor, prin asigurarea unui control eficient al defalcărilor la Bugetul de stat și la Bugetul Asigurărilor Sociale, prin gestionarea corectă a banilor publici, prin încetarea finanțării sectoarelor falimentare din economie;

Restituirea eșalonată, către populație, a banilor depuși în fosta bancă de economii a U.R.S.S.:

- din veniturile Băncii de Economii a Republicii Moldova, instituție ce trebuie reînțoarsă statului;

- din mijloacele Bugetului de stat;

- prin transformarea unei părți a depunerilor populației în datorie internă de stat, ce va fi achitată prin acordarea de acțiuni ale întreprinderilor cu o rentabilitate sporită, în care statul deține o cotă-parte;

Reformarea sistemului de asigurări sociale, prin:

- introducerea evidenței nominative a participării fiecărei persoane la constituirea fondurilor de asigurări sociale;

- modificarea actualului sistem de calculare a vechimii în muncă, folosindu-se,

în acest scop, sistemul de cotizare în formarea fondurilor de asigurări sociale;

- constituirea unor fonduri autonome de pensii;
- stabilirea unui salariu minim obligatoriu în economie, care să promoveze demnitatea muncii;
- garantarea unor condiții de muncă satisfăcătoare la toate întreprinderile, indiferent de forma de proprietate;
- lansarea unui program de conversiune și de reciclare masivă a forței de muncă disponibilizate de către unitățile economice falimentare și stimularea agenților economici care angajează șomeri și absolvenți ai liceelor, colegiilor și universităților;
- semnarea de acorduri cu alte state privind plasarea în câmpul muncii, asigurându-se, astfel, posibilități noi, legale, de utilizare în afara Republicii Moldova ori în cadrul unor întreprinderi mixte a personalului disponibilizat din economia națională;
- acordarea de înlesniri tinerilor familii pentru procurarea ori construcția de locuințe atât la sate, cât și la orașe, oferindu-li-se, în acest sens, terenuri și credite pe un termen de lungă durată, cu o dobândă redusă, subvenționată de stat;

Ameliorarea situației dezastruoase din sistemul asistenței medicale, prin:

- crearea unui sistem mixt, public și privat, de asistență medicală, care va satisface necesitățile populației;
- descentralizarea administrativă și financiară a sistemului de ocrotire a sănătății;
- crearea sistemului de medicină prin asigurare;
- adoptarea de proiecte speciale ce ar încuraja participarea la viața economică a tinerilor, în special, a participanților la conflictul militar de la Nistru, la războiul din Afganistan, precum și a celor ce au suferit ca urmare a exploziei nucleare de la Cernobîl;
- crearea unei rețele de unități specializate, menite să asigure protecția socială a handicapaților;
- acordarea de asistență de stat orfanilor și familiilor sărace.

În condițiile când instituțiile de stat, menite să apere statul și ordinea publică, averea cetățenilor și cea publică, drepturile și libertățile omului, nu își onorează obligațiile, iar societatea - guvernată de clanurile mafiote e afectată de corupție, se impun acțiuni urgente, de natură să restabilească legalitatea în toate domeniile de activitate, să reinstaureze ordinea și calmul.

Deputații Partidului Forțelor Democratice vor pleda pentru:

- excluderea influenței politice asupra activității organelor de drept, a Forțelor Armate și a celor ce apără ordinea publică și securitatea Statului, neadmiterea aservirii lor unor interese de grup, de partid sau de clan;
- elaborarea și realizarea unei noi concepții privind modul de organizare și de funcționare a Forțelor Armate și a celor menite să apere ordinea publică și securitatea Statului, în scopul eficientizării activității acestora;

Realizarea unui program de consolidare a Statului de drept, în scopul:

- reformării și optimizării activității instituțiilor de control ale statului și ale celor ce apără securitatea și ordinea publică, sporirea prestigiului lor, ceea ce va contribui la combaterea corupției, la eliminarea structurilor mafiote, monopoliste și criminale, care atentează la averea și la securitatea cetățenilor, care strangulează

businessul mic și mijlociu;

- excluderii haosului, a nerespectării legilor, prin impunerea transparenței și a controlului, în vederea însănătoșirii mediului economic, a înlăturării suporturilor economice ale corupției, dezrădăcinării fenomenului de economie-fantomă;

- folosirea poliției și a trupelor de carabinieri nu numai pentru asigurarea ordinii publice în preajma zonelor unde locuiesc factori de răspundere din organele administrației de stat ori în preajma centrelor administrative, ci și în localitățile sătești, în zonele periferice urbane, pe arterele de transport de pe întreg teritoriul statului;

- asigurarea unui control riguros asupra modului în care organele publice și cele de drept examinează sesizările cetățenilor privind încălcările drepturilor lor politice, economice și sociale.

Situația gravă din sfera învățămîntului, științei, culturii, a vieții spirituale și morale pun în pericol dănuirea noastră ca neam. Este imperios necesar acum, la sfîrșit de mileniu, să ne sincronizăm dezvoltarea, în aceste domenii, cu alte națiuni europene, aflate într-un proces benefic de dezvoltare și de integrare, în vederea realizării acestui scop, deputații Partidului Forțelor Democratice vor propune modificarea legislației în vigoare și adoptarea de măsuri pe linie guvernamentală, pentru că:

- învățămîntul și știința să fie domenii finanțate prioritar, alocîndu-se, de la Bugetul statului, cel puțin 12 la sută din volumul Produsului Intern Brut;

- învățămîntul să fie preponderent finanțat de stat, asigurîndu-se accesul liber la studii pentru toți copiii talentați de la sate și de la orașe;

- să se instituie un mecanism ce ar include practica nesalarizării la timp a lucrătorilor din sfera bugetară și ar prevedea sancțiuni față de demnitarii publici ce tolerează o asemenea practică;

- învățămîntul universitar să fie selectiv și concurențial; selecția să nu fie practică prin examene de admitere, care sînt stresante și adeseori neconcludente, însoțite de mari fraude, ci prin înscrierea la studii în baza diplomelor de bacalaureat și prin testarea persoanelor înscrise, conform rezultatelor obținute la sfîrșitul primului an de studii; acordarea de credite bancare cu dobîndă redusă și cu achitarea acestora, într-un interval de 5-10 ani după absolvirea studiilor, pentru tinerii înscrși la studii universitare;

- suplinirea funcțiilor vacante în toate instituțiile bugetare, inclusiv în școli, licee, colegii, universități, spitale etc. să se facă numai pe bază de concurs, cu teste în scris;

- autonomia universitară să devină realitate, să se excludă orice influență politică asupra instituțiilor de învățămînt, de știință, cultură, precum și asupra cultelor;

- statul să sprijine, pe toate căile, valorile artistice și științifice autentice, folclorul și meșteșugăritul autohton, operîndu-se, în acest scop, modificări în sistemul de impozitare și în politica bugetară față de instituțiile de cultură și de știință;

- activitatea de editare de manuale, de cărți, și de reviste pentru copii, literare și de cultură, să poată beneficia de programe de asistență specială din partea statului;

- concurența loială și competitivitatea să stimuleze dezvoltarea și afirmarea valorilor autentice, să contribuie la comercializarea pe piața internă a materialelor și a produselor necesare actului de cultură;

- toate cultele religioase să beneficieze de un tratament egal, nediscriminatoriu din partea statului;

- statul să contribuie la refacerea lăcașelor de cult ce au avut de suferit în urma regimului comunist de ocupație;

- religia să devină obiect de studiu în școală.

Acest program electoral poate fi realizat doar împreună cu toți cei care doresc schimbarea în bine a actualei stări de lucruri din Republica Moldova.

La 22 martie 1998, avem șansa să punem începutul perioadei de intrare a societății noastre în normalitate.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

/Mesagerul, Nr. 11, 19.03.98/